

A bírálóbizottság értékelése

Kiss Gergely akadémiai doktori értekezésében I. Károly magyar király leánytestvéreinek, Klemenciának és Beatrixnak az élettörténet és kapcsolatrendszerét dolgozza fel példamutató módon. Már maga a téma is átgondolt választásnak bizonyult, mivel a magyar és nemzetközi történetírás eddig kevés figyelmet szentelt I. Károly magyar király két lánytestvére, Klemencia és Beatrix dinasztikus házasságainak és politikai-kulturális szerepének.

A disszertáció gazdag nemzetközi szakirodalomra és a vizsgált téma jelenleg hozzáférhető legteljesebb forrásanyagának, közte több eddig kevésbé elemzett forrás vizsgálatára épül, amelyek feldolgozásával számos ponton tett hozzá új elemet a kérdés eddigi ismeretanyagához. A munka alapvetően hagyományos szerkezetű, ugyanakkor 21. századi innovációkat is tartalmaz, kihasználva például az internet adta lehetőségek beépítését. Módszertanában is kettős, a hagyományos szempontok mellett az új technológiákat – pl. propozográfiai adatbázis – egyaránt mintaszerűen alkalmaz.

Kiss Gergely törekedett a rendelkezésre álló források minél teljesebb feltárására és értékelésére, a kútfők között éppúgy találunk levéltári, mint elbeszélő forrásokat, pecséteket, a királyné végrendeletét és hagyatékának leltárát, sőt, gyakorlatilag a hagyaték végrehajtásával kapcsolatos valamennyi forrást. Ennek köszönhetően a lehető legrészletesebben tudta rekonstruálni I. Károly két hűgának a mindennapjait.

A disszertáció 300 oldalas Függeléke ezen kívül példamutatóan rendszerezte a forrásokat, a Függelék részét képező Adattár pedig Klemencia gazdag és kiterjedt kapcsolati hálójának azonosítására szolgál. Olyan, eddig kevésbé ismert személyek kerültek előtérbe, mint II. Humbert vienne-i dauphin, aki eddigi ismereteinket meghaladó szerepet játszott az Anjou-ház belső és külső kapcsolatainak ápolásában, a konfliktusok elsimításában. A disszertáció tovább finomította a Drugetekről eddig ismert képet, pontosítva a família és a Klemencia köti kapcsolatokat.

A jelölt fontos megállapítást tett a királynéi udvar és az annak helyet nyújtó rezidenciák nagyságáról és ellátottságáról, példamutatóan elemezte a királyné hagyatékát, amelynek segítségével meg tudta idézni Klemencia mindennapjait. Új eredményeket hozott Klemencia közel 800 tárgyat tartalmazó hagyatéki leltárának elemzése során. Vizsgálatait az anyagi kultúra kutatói mellett a művészettörténészek is hasznosítani tudják, kimutatta ugyanis, hogy a ma a new york-i Metropolitan múzeumban található miniatűr, Szűz Máriát ábrázoló hordozható szárnyasoltár, aminek kizárólagos tulajdonosát a szakirodalom Piast Erzsébet anyakirálynéhoz kötötte, korábban Anjou Klemencia birtokában volt.

A jelölt az Anjou-diplomácia története szempontjából is fontos eredményekre jutott. Számos adattal erősítette meg, hogy I. Károly még hatalmának 1320 körüli stabilizálódása előtt is nagy figyelmet fordított a nemzetközi ügyekre, és nem tévesztette szem elől annak lehetőségét, hogy egy nap elfoglalja Nápoly trónját. Új eredmények tekinthetők a hercegnők identitására vonatkozó megállapítások, a magyar és a magyarországi jelzők módszeres vizsgálatával Kiss Gergely rávilágított a dinasztikus hovatartozás összetettségére.

A Bírálóbizottság javasolja az opponensek észrevételeinek átvezetése után a munka nyomtatott formában való megjelentetését.

Az új eredmények tételes felsorolása:

- A disszertációként benyújtott munka gazdag nemzetközi szakirodalomra és a vizsgált téma jelenleg hozzáférhető legteljesebb forrásanyagának, közte több eddig kevésbé elemzett forrás vizsgálatára épül, amelyek feldolgozásával számos ponton tett hozzá új értelmezést a kérdés eddigi ismeretanyagához. Új ismereteket nyújt a korszak dinasztikus kapcsolatainak, udvari kultúrájának, diplomáciájának tárgykörében.

- Ráirányítja a figyelmet I. Károly leánytestvéreinek eddig alig ismert szerepére.
- Klemencia példájára alapozva számos új ismeretet közöl és több új következtetést von le a királynőkhöz kapcsolódó politikai intézményekről.
- Rábukkant egy 18. századi kéziratos másolatra, amelynek segítségével pontosítani tudta a leltár és a királynéi végrendelet összevetését.
- A közel 800 tételt tartalmazó hagyatéki leltár elemzésének legjelentősebb eredménye, hogy a ma a new york-i Metropolitan/Cloisters múzeumban található miniatűr, Szűz Máriát ábrázoló hordozható szárnyasoltár, amit a szakirodalom Erzsébet anyakirályné kizárólag tulajdonaként tart számon, korábban Anjou Klemencia birtokában volt.
- Alapos dokumentációt állított össze a királyné kb. 140 fős udvari „famíliájáról” – tisztviselőiről és személyzetéről - melynek ismert tagjait a Függelékben részletes prozopográfiai adattár és áttekinthető lista mutatja be.
- Tovább finomítja a Drugetek és nápolyi Anjouk kapcsolatrendszeréről alkotott képet.
- Számos új információval szolgál I. Károly 1320 előtti külpolitikájával kapcsolatban, megerősítve, hogy a magyar király még hatalmának stabilizálódása előtt is nagy figyelmet fordított a nemzetközi ügyekre, és nem tévesztette szem elől annak lehetőségét, hogy egy nap Nápoly királya legyen.
- Rávilágít Magyarországi Klemencia és XXII. János pápa közötti szoros, mondhatni személyes kapcsolatra és annak magyar vonatkozásaira.
- Az Anjou-dinasztia két női alakjának a feledés homályából történő kiemelése mellett gazdag anyaggal szolgál ahhoz is az Anjou-diplomácia bonyolultságával, a hercegnők attribúcióival és létezésük eszközeivel, a korabeli bel- és külügyekben betöltött szerepükkel kapcsolatban.
- A munkában új, innovatív megoldásokat alkalmazott: Internetes linkek felhasználása, Google térkép.